

گفتمان باخت - باخت سعودی

سیاست خارجی عربستان سعودی که در گذشته عمدتاً تابعی از نفت بود و حول همین محور می‌چرخید، این روزها به شکل تهاجمی، فعال شده است.

نیلوفر قدیری: سیاست خارجی عربستان سعودی که در گذشته عمدتاً تابعی از نفت بود و حول همین محور می‌چرخید، این روزها به شکل تهاجمی، فعال شده است.

این فعالیت تهاجمی فقط به بسیج کشورهای عرب و غیرعرب منطقه پیرامون اهداف مورد نظر سعودی‌ها خلاصه نمی‌شود و به تغییر لحن در مقابل هم‌پیمانان و حامیان سنتی مانند آمریکا هم کشیده شده است. در رسانه‌های 2 کشور این روزها شاهد موج بی‌سابقه‌ای از تک و پاتک‌ها و حتی تهدید و اعمال فشار علیه یکدیگر هستیم. شاید به همین دلیل است که ترکی الفیصل از شاهزاده‌های سیاستگذار سعودی همزمان با سفر باراک اوباما به ریاض در آخر هفته گذشته، به سی‌ان‌ان گفت: رابطه آمریکا و عربستان هرگز مانند گذشته نمی‌شود حتی بعد از ریاست‌جمهوری باراک اوباما.

حاکمان عربستان بی‌محابا در منطقه (سوریه، یمن، لبنان، عراق) و حتی در مقابل آمریکا و روسیه (در بازار نفت) سیاست همه یا هیچ را در پیش گرفته‌اند. سیاستی که عربستان در پیش گرفته، سیاست باخت - باخت است. یعنی پیشروی بدون امتیاز دادن و امتیاز گرفتن، به قیمت تخریب همه‌چیز. نمونه آن در منطقه جنگ یکساله در یمن، و در جهان سرریز کردن نفت در بازار و مورد اخیر آن تهدید به فروش اوراق قرضه و دارایی‌های سعودی در آمریکاست.

بعد از علنی شدن این تهدید سعودی‌ها، اکنون روزهاست که تحلیلگران اقتصادی و سیاسی آمریکا در رسانه‌های این کشور مشغول سبک‌سنگین کردن این تهدید هستند. حرف همه آنها این است که عملی کردن چنین تهدیدی برای اقتصاد سعودی‌ها هم به اندازه آمریکا ویران‌کننده خواهد بود. اما این ویران‌کنندگی به معنی آن نیست که ریاض این تهدید را عملی نکند. چرا که در یمن هم عربستان بازی دو سر باختی را پیش می‌برد که حاضر به توقف آن نیست.

یکی از دلایلی که غرب را دست‌کم در یک سال اخیر متوجه خطر سیاست‌های عربستان کرده همین در پیش‌گرفتن بازی دوسر باخت از سوی سعودی‌هاست. کشوری که فقط از قدرت سخت آن هم به بی‌منطق‌ترین شیوه استفاده می‌کند و به جای شنیدن، فقط حرف می‌زند، حتماً از سوی جهان خطری برای ثبات شناخته می‌شود. شرایط کنونی بازار انرژی و موقعیت نفت، به این تغییر نگاه جهان به‌ویژه نگاه غرب به سعودی‌ها و توجه به سیاست خارجی بی‌ثبات‌کننده‌شان دامن زده است.

عربستان دیگر عامل تعیین‌کننده در بازار نفت نیست و در نتیجه غرب دیگر به این دلیل به دیده اغماض به سعودی‌ها نگاه نمی‌کند. از دست دادن این موقعیت در کنار خیزش‌های مردمی سال 2011 در جهان عرب، حاکمان سعودی را به هراس انداخته است. به این ترتیب عربستان در دور باطلی گرفتار شده است. از یک سو به دلیل هراس از به خطر افتادن موقعیت و بقایش سیاست تهاجمی در منطقه و جهان را در پیش گرفته و از سوی دیگر همین سیاست تهاجمی بقایش را با تهدید مواجه می‌کند.